

Priloga: Rzd-01-12-00022-01

Datum: 7.12.2012

opis enote žive kulturne dediščine

1. IDENTIFIKACIJA ENOTE

EID: **2-00017**

Ime enote: **Soseska Drašiči**

Sinonimi imena enote:

Vaška skupnost Drašiči

2. OPIS ENOTE DEDIŠČINE

Zvrst dediščine: **gospodarska znanja in veščine**

Podzvrsti:

kmetijstvo, delovne šege, pravne šege

Tipološka gesla:

vaška skupnost, gospodarjenje s skupno lastnino, ljudsko pravo

Kratek opis:

Soseska Drašiči je poseben način povezovanja vaščanov v vaški skupnosti. Je oblika vaške samouprave, ki temelji na skupnem gospodarskem in družbenem interesu kmečkih gospodarjev pri urejanju zadev, pomembnih za celotno vaško skupnost Drašiči.

Opis:

Soseska Drašiči je skupnost 54 gospodarjev in njihovih družinskih članov iz vasi Drašiči, Krmačina in Železniki, ki jih združuje skupni gospodarski interes pri upravljanju soseske zidanice, urejanju in vzdrževanju drašiške podružnične cerkve in kapelic, vzdrževanju vaških poti, izrabi skupne zemlje itd. Je tudi skupnost ljudi, ki so občestveno povezani s podružnično cerkvijo sv. Petra v Drašičih, in sinonim za sosesko klet. Čas nastanka drašiške soseske ni natančno znan, soseska deluje kontinuirano vse do danes.

Soseska Drašiči je organizirana kot društvo "Vaška skupnost Drašiči", ima svoja pravila (ta so zapisali leta 1965) in organe, v katere člani soseske volijo svoje predstavnike na letnem občnem zboru soseske. Za nove člane je obvezna pristopnina. Na tem letnem sestanku, ki je prvo nedeljo po veliki noči v soseski zidanici v Drašičih, člani razpravljajo tudi o preteklem in prihodnjem delu soseske. V soseski zidanici, ki je središče vaške skupnosti, hranijo med člani soseske nabrano vino, ki ga nato posojajo vaščanom in viške tudi prodajajo. Vinski dolg pobirajo od članov v naravi s 50-odstotnimi obrestmi (za liter vina je treba vrniti poldrugi liter). Dolg so v preteklosti zarezovali na rovaše, danes ga zapišejo v dolžniške knjige. Izkupiček od prodaje porabijo za skupne potrebe soseske, npr. za vzdrževanje in obnavljanje podružnične cerkve, kapelic, soseske zidanice in drugo. Skladno s tradicijo v soseski kleti hranijo vino, ki ga med člani soseske zberejo kot članarino za gasilsko društvo v Drašičih in kot prostovoljno bero za metliškega župnika, ker spada drašiška cerkev v metliško župnijo.

V zadnjih desetletjih je delovanje soseske povezano z gasilci, vaškim kulturnim društvom in s krajevno skupnostjo. To je samoumevno, saj so člani združenj večinoma isti ljudje. Namen soseskega delovanja ni več izključno medsebojna

pomoč vaščanov v stiski in nesreči ter združevanje ob potrebnem skupnem delu. Razvoj je povzročil, da je zamrlo skupno delo ob čiščenju vaških kalov, deloma urejanju poti. Pogrebe vaščanov že več kot desetletje ureja pogrebno podjetje iz Metlike.

Kljub formalni društveni organiziranosti se je stara oblika soseske ohranila in deluje avtonomno zlasti pri upravljanju soseske zidanice in podružnične cerkve sv. Petra. Sosesko klet vodita dva moža (šekutorja, ključarja), za opravila, povezana s cerkvijo, je zadolžen mežnar. Zbrano vino in izkupiček ostajata pomemben vir finančnih sredstev za skupne vaške potrebe. Pri večjih namenskih izdatkih (npr. obnovi cerkvene strehe) se člani soseske dogovorijo in zberejo denar.

V zadnjem desetletju in pol se je soseska Drašiči odprla navzven. Člani kulturnega društva promovirajo delovanje soseske zidanice in tako povečujejo obisk Drašičev in soseske kleti. Dejavnost zidanice oglašujejo po spletu. Obiskovalci ob vodenih degustacijah soseskega vina (vina 54 gospodarjev, članov soseske) spoznavajo še delovanje soseske v preteklosti, se družijo z vaščani in obišejo vaško cerkev ter kapelice. Soseska vsako leto organizira: januarja ocenjevanje vin, avgusta likovno kolonijo in v soboto po martinovem Pohod po poteh soseske zidanice. Delovanje soseske spremljajo lokalni mediji.

Soseske zidanice so bile v Beli krajini precej razširjene. Nastajale naj bi od 17. stoletja na območjih podružničnih cerkva in so vključevale vaščane ene ali več vasi. Delovale so po nenapisanih ustno prenesenih pravilih. Vodili so jih na letnih soseskih zborih izvoljeni člani. Soseske zidanice so bile središča soseskega vzajemnega delovanja in finančni viri za pokrivanje potreb vaških skupnosti. S pojavom trtne uši ob koncu 19. stoletja je začelo njihovo število upadati. Najdlje so se ohranile v severovzhodni Beli krajini, kjer jih je bilo 17. V šestdesetih letih 20. stoletja so jih opuščali in kontinuirano je delovala le soseska v Drašičih.

Datacija:

17. stol. (domnevno)

3. LOKACIJA ENOTE DEDIŠČINE

Naselje: **DRAŠIČI (METLIKA)**

Opis lokacije:

Drašiči, Krmačina, Železniki

Geokode lokacije (G-K koordinate centroida): Y: **528790** X: **58410**

4. NOSILEC IZROČILA, ZNANJA ALI DEJAVNOSTI

Vaška skupnost Drašiči, Drašiči 46, 8330 Metlika

5. KARAKTERISTIČNI PRIKAZ

Foto datoteka: **KF_02_00017.jpg**

Avtorstvo in avtorske pravice prikaza:

Andrej Dular, 1992

6. VARSTVENE USMERITVE ZA ENOTO

Kategorija usmeritev: **razglasitev za živo mojstrovino**

Opis usmeritev:

osnovne varstvene usmeritve za živo dediščino

7. PRISTOJNOSTI

Pristojna institucija: **Belokranjski muzej Metlika**

Strokovna področja:

etnologija, vinogradništvo, gospodarstvo

8. POVEZAVA ENOTE Z DRUGIMI ENOTAMI REGISTRA

Register žive kulturne dediščine:

Register nepremične kulturne dediščine:

Drašiči - Cerkev sv. Petra (EŠD 2029)

Drašiči - Vaško jedro (EŠD 20829)

Register premične kulturne dediščine:

Belokranjski muzej Metlika

Slovenski etnografski muzej

9. UTEMELJITEV VPISA

Soseska Drašiči je posebna oblika organiziranja vaške skupnosti, ki temelji na starejših, tradicionalnih načinih delovanja vaške samouprave in hkrati v svoje delo uvaja času in načinu življenja prilagojene sodobne oblike in vsebine povezovanja vaščanov. Na ta način soseska Drašiči uspešno prenaša družbene duhovne vrednote preteklosti v individualiziran sodobni svet. Z uveljavljanjem starih, iz roda v rod podedovanih pravil in vrednot skupnega delovanja vaščanov soseska Drašiči tudi na generacije mladih vaščanov prenaša zavest lokalne in občestvene pripadnosti in skupinske zavesti. Delovanje soseske Drašiči pa ima za skupnost koristne gospodarske posledice, saj njeno promoviranje tradicije prinaša večstransko korist tako vaški skupnosti kot tudi njenim posameznikom in zagotavlja promocijo območja v Sloveniji. S tem soseska tudi opravičuje ohranjanje načinov sodelovanja v preteklosti in spodbuja vaščane k varovanju soseske in njene zidanice ter drugih objektov dediščine in običajev.

10. OMEJITVE GLEDE JAVNOSTI PODATKOV

Omejitev: **ni omejitev glede javnosti podatkov**

11. OPOMBE

12. KVALITETA PODATKOV

Natančnost centroida: **> 30 m**

Natančnost območja: **območje ni določeno**

13. VPIS V REGISTER

Vpis dne: **7.12.2012**

Št.: **Rzd-01-12-00022-03**

Razlog: **pobuda**

14. SPREMEMBA REGISTRA

Sprememba dne:

Št.:

Razlog:

15. IZBRIS IZ REGISTRA

Izbris dne:

Št.:

Razlog:

16. ZAZNAMKI